

Protokoll för vid syn av vägar inom Hästnäs samfällighetsförening i Strängnäs kommun.

Datum: 2021-06-07

Uppdraget

Jag har på uppdrag av Anders Ellqvist från föreningen ombetts att utföra en syn av vägarna inom samfälligheten. Ge en nulägesbeskrivning samt underlag för kommande åtgärdsplan.

Allmänt om skötsel av grusvägar

Skador, orsaker och åtgärder

Det som påverkar en grusvägs slitage och nedbrytning är klimatet, vatten, tjäle och trafikens inverkan. Det ytliga slitaget beror främst på att det finkorniga materialet försvunnit. Det beror ofta på att dammbindningsåtgärder ej genomförts på det sätt det kräver. Resultatet av detta blir att det finkorniga materialet dammar bort och det grova lossnar och hamnar längs vägkanterna. Sålunda viktigt att dammbinda och tillse att slitlagrets sammansättning är ok. Eftersträva en tjocklek av ca 5 cm slitlagergrus.

Slaghål/pothål uppkommer ofta på en grusväg. Varför? Jo, det beror till allra största del av att vägen har för dåligt tvärfall. Torvkanter finns längs vägkanterna som försvårar eller rent av stoppar upp möjligheten för vatten att rinna av.

Korrugering eller "tvättbräda" uppkommer vanligtvis av att slitlagret inte har rätt sammansättning.

Hur bör en grusväg skötas?

Grunden för att en grusväg skall fungera tillfredställande är att diken och trummor fungerar väl.

En acceptabel grusväg ska ha en jämn och bunden, slitstark vägyta som tillgodoser kraven på framkomlighet, trafikantkomfort och de kringboendes hälsa och miljö. Detta kan uppnås genom ett korrekt utfört underhåll. Ett bra underhåll av grusvägar innebär också effektivare användning av resurser som sand, grus och kemikalier för dammbindning.

Hyvling/sladdning

Grusvägar hyvlas/sladdas varierande antal gånger per barmarksperiod för att forma och jämna till vägbanan. För att minska slitage på slitlagret ska hyvlingen alltid utföras på en lämpligt **fuktig vägbana**. Detta innebär att hyvling alltid ska utföras i samband med nederbörd på 6–8 mm eller maskinell vattning av vägen. Syftet med hyvlingen är att åstadkomma en jämn vägbana varpå hyvlingen bör ske så djup att botten på potthål och korrugeringar nås.

Hyvlingen utförs vanligen genom ett hyveldrag i vardera körriktningen där det löshyvlade materialet läggs i vägkanten. Därefter vattnas hela vägbanan samt vägkant innan grussträngarna hyvlas in och fördelas jämt över vägbanan. Är materialet fortfarande torrt bör det eftervattnas innan det packas. Packningen utförs ofta av vatten- eller saltbilen.

Hyvlingen ska resultera i en jämn väg med rätt bombering och skevning för att underlätta dränering av vägytan.

Grusning

Vid behov kompletterings grusas vägen vid hyvlingstillfället så att slitlagret blir ca 5 cm tjockt. Slitlagrets viktigaste uppgifter är att avleda vatten från körbanan ut till diken samt att skapa en god komfort för alla trafikanter.

Dammbidning

Dammande grusvägar är ett stort problem för både trafikanter och kringboende. Korn på upp till ungefär 100 µm i storlek har förmåga att emitteras till luften i form av damm vid yttre påverkan av trafik och/eller vind. Dammpartiklarna sprids mellan 30

och 100 m bort från vägen med avtagande koncentration. Den förlust av finjord som dammet medför bidrar också till att löst grus, potthål och korrugeringar uppstår.

Mängden emitterat damm står i proportion till hastigheten hos de fordon som trafikerar grusvägen. Genom att sänka hastigheten kan man därför minska mängden damm, även om olika fordon genererar olika mycket damm.

Sedan 1999 finns ett EU-direktiv (EU/1999/30) som begränsar mängden PM10-partiklar som får finnas i luften. Syftet med direktivet är att skydda människors hälsa eftersom dessa små partiklar, mindre än 10 µm i diameter, har förmåga att ta sig ner i luftvägarna. Partiklarna kan orsaka allergier och astma samt hjärt- och lungsjukdomar. Det är inte deras källa eller kemiska sammansättning som gör dem farliga utan storleken, dvs. det faktum att de är så små. Risken att t.o.m. en intensivt dammande grusväg skulle över- skrida EU-direktivets gränsvärden är dock liten vid de låga trafikmängder som normalt förekommer, förutsatt att dagens goda dammbindningsstandard upprätthålls.

Dammet utgör en trafiksäkerhetsrisk eftersom det skymmer sikten och dessutom uppkommer hastigt vid plötsliga fordonsmöten. För att minska dessa problem dammbinder man grusvägar årligen. Det finns flera alternativa metoder och medel att använda sig av. Exempelvis Kalciumclorid, Magnesiumclorid eller Lignin (dustex).

Packning efter hyvling/sladdning

Efter avslutad hyvling/grusning/dammbindning finns det skäl att försöka packa den tillformade vägytan. I och med att materialets täthet ökar så blir ytan motståndskraftig mot slitage. I brist på vält kan man försöka utnyttja hyvel och lastbil som växelvis får köra över hela ytan.

Reparation av potthål

Utförs med slitlagergrus där man tillsätter salt så att materialet binds ihop. Efterpacka väl.

Vad gäller då för kriterier för underhåll av föreningens vägar?

Kortfattat kan vi dela in åtgärderna i periodiskt och löpande underhåll.

Periodiskt underhåll betecknar mer omfattande insatser som inträffar med flera års intervall. Exempel på periodiskt underhåll är dikning, trumbyte, grusning.

Löpande underhåll är sådant som utförs varje säsong på ett vägavsnitt och som förutsätter kontinuerlig uppföljning av tillståndet. Exempel på löpande underhåll är dammbindning, sladdning/hyvlning m.m.

Hur skall styrelsen och dess väsansvarig få ett årligt grepp på vad som måste åtgärdas?

Tips och råd

Checklista för inventering av grusväg

Gå eller cykla längs vägarna och fotografera och anteckna.

Vid större åtgärder bör ni längdmäta och beskriva **sektionsvis** vad som skall åtgärdas på vänster/höger sida eller över hela ytan.

Sektion 0 är vägens startpunkt i förhållande till något känt märke eller stolpe.

Kolla och notera följande saker:

Hur ser grusslitlagret ut

Tjocklek

Potthål

Tvärfall

Torvkanter

Dikesrensning

Trummor, väg och sidotrummor

Bärighetsproblem

Behov av nya trummor, öka dimensionen om möjligt

Röjning i höjd och sida

Vägmärken

Behov av mötesplatser

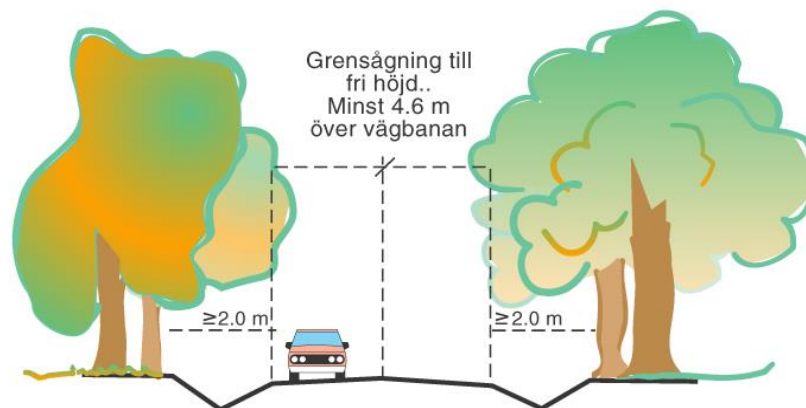
Övrigt

Innan allt eventuell schaktning påbörjas måste kabelutsättning begäras

Det är av allra största vikt att vägarna har en överhöjning av vägmitt (bombering) eller enkelsidigt tvärfall.

Röjning inom vägområdet är en uppgift som också faller på vägensvarig att tillse att detta utförs regelbundet. Se bild på hur det bör se ut. Röjning får ej ske innanför tomtgräns.

Desto lägre hastigheter fordonen framförs med desto bättre håller vägytan mot slitage. Desto lägre hastighet desto mindre problem med damm. Uppmana således alla beröra trafikanter att hålla ner hastigheten.

Allmänt utlåtande om vägarna (nulägesbeskrivning)

I huvudsak är det grusvägar inom föreningen. Undantaget en mindre sträcka på infartsvägen som är belagd. Den belagda vägen är i gott skick. Kom ihåg att omgående reparera eventuellt uppstådda potthål med snabelbil eller reparationsasfalt. Inget behov av nytt slitlager inom 2- 5 år.

Grusvägarna är i huvudsak utförda med rätt tvärfall. Av största vikt är att torvkanter utanför vägkanten tas bort så att vatten kan ledas av från vägbanan.

Utför

Dikesanvisning på höger sida av Tallvägen ner mot vägtrumman.

Kanthäng på Utfjärdsvägen justeras upp med bärlagergrus. Dikesrensning och kantskärning bör också utföras.

På höger sida av Utfjärdsvägen står vatten kvar. Kolla om det finns någon igensatt vägtrumma. Om inte, lägg en ny och justera upp sättningen med bärlagergrus.

Vägtrummor/sidotrummor

Vägtrummor är trummor som ligger tvärs vägen och sidotrummor finns vid respektive infart. Föreningen ansvarar för underhåll av trummorna. Vid byte av sidotrumma är praxis att fastighetsägaren står för trumkostnad och föreningen för grävarbetet. Detta förslag brukar föreningarna lägga fast på årsstämman.

Rimlig åtgärdscykel för olika väghållningsåtgärder, barmark

Grusvägsunderhåll med hyvling/sladdning och dammbindning varje år

Grusning vid behov – 3-4 års intervaller

Kantskärning 4-6 års intervaller

Rensning av trummor vid behov alternativt 5-7 års intervaller

Dikesrensning 5-7 års intervaller

Röjning i höjd och sida, årligen vid behov

Underhållsåtgärder för vinterväghållning

Uppsättning/nedtagning snöstör

Plogning vid behov

Sandning vid behov

Trumtining vid behov

Med utgångspunkt från föreslagna tidsintervaller för ovannämnda åtgärder kan föreningen upprätta en långsiktig plan genom att använda tidigare nedlagda kostnader för respektive åtgärd.

Sättning på Utfjärdsvägen

Utfjärdsvägen. Leta rätt på eventuell trumma. Lägg en ny om trumma saknas.

Tyresö

2021-06-11

Leif Kronkvist

Tyresö vägkonsult

Tyresö vägkonsult
Törnrosvägen 3C
135 62 Tyresö
leif.kronkvist@gmail.com
073-843 65 55

Bankgiro 681-2069

Tyresö vägkonsult

Tyresö vägkonsult
Törnrosvägen 3C
135 62 Tyresö
leif.kronkvist@gmail.com
073-843 65 55

Bankgiro 681-2069

Tyresö vägkonsult

Tyresö vägkonsult
Törnrosvägen 3C
135 62 Tyresö
leif.kronkvist@gmail.com
073-843 65 55

Bankgiro 681-2069

Tyresö vägkonsult

Tyresö vägkonsult
Törnrosvägen 3C
135 62 Tyresö
leif.kronkvist@gmail.com
073-843 65 55

Bankgiro 681-2069

Tyresö vägkonsult

Tyresö vägkonsult
Törnrosvägen 3C
135 62 Tyresö
leif.kronkvist@gmail.com
073-843 65 55

Bankgiro 681-2069